

mammadaba

Dzīvo Latvijas valsts mežos

Rudens takas

“Latvijas valsts meži” un mammadaba gaida tevi ciemos!

ŪPINATORAS

PRODUCENTS: LATVIJAS VALSTS MEŽI REŽISORS: MAMMADABA GALVENAJĀ LOMĀ: ŪPIS LOMĀS: ZVĒRI, KURI NAKTĪ NEGUĻ FONĀ: KOKU SILUETI
SKANU INŽENIERIS: NAKTS KLUSUMS GAISMU OPERATORS: MĒNESS UN ZVAIGZNES TĒRPU MĀKSLINIECE: MAMMADABA MONTĀŽA: DABAS PLŪDUMS

KATRU DIENU BEZ MAKSAS LATVIJAS VALSTS MEŽOS

 | *vārenas rietās*

 |
mammadaba | LATVIJAS VALSTS MEŽI

WWW.MAMMADABA.LV

DABAS
STEREO

Rudens takās

Mammadaba, kas dzīvo Latvijas valsts mežos, jau izdeva pirmo žurnālu, kurā aicināja doties pie ezeriem. Nu, vai bijāt pie kāda ezera? Peldējāties, sauļojāties, maksķerējāt, vēžojāt, klausījāties putnu balsīs? Bet ezeru un citu skaistu vietu Latvijā ir tik daudz, ka vienā reizē pat pieminēt visus nevar, kur tad nu vēl aprakstīt, tādēļ Mammadaba piedāvā jau otru žurnālu, kurā atkal aicina doties pie ūdeņiem un mežā, šoreiz jau rudenīgākās takās. Kaut gan siltā vasara aizgājusi, iespējas atpūsties mežā un pie ūdeņiem nemazinās. Zivis kļuvušas ēdelīgākas, tātad cerības uz lielo lomu palielinājušās. Spīrgti zaļo lapotni nomainījušas skaistas zeltītas lapas, krāšņo, smaržīgo ziedu vietā greznojas ogas un augļi, mežs vilina ar ogu un sēņu bagātību. Nav ko atlikt, vēriģais un saudzīģais mežu un ūdeņu draugs! Kopā ar Mammadabu dosimies laukā no pilsētas! Laiks doties uz rudens lapu karnevālu!

Tērvetes dabas parkā

2. lpp

Tērvetes ūdenskrātuve

6. lpp

Kaņiera niedru labirintos

10. lpp

Smilšainajos Smiltenes ceļos

16. lpp

„Mūsu dvēsele nešķirami saaug ar savu apkārtni. Visvienkāršākām lietām tā piešķir brīnišķīgu nozīmi un skaistumu.

Vai nav simtiem vietu pasaulē, kurām nav nekāda sevišķa skaistuma, bet kam ir neizskaidrojama pievilcība?

Ne augsti kalni vai dziļas lejas ir tās, kas mūs apbur un sajūsmina. Skaista var būt arī vienkārša gaņību nora, kur vējš lēkā pār paeģļu krūmiem. Ar saviem pakalniem, birzēm, ezeriem un pļavām, kuru zaļums nenodziest līdz vēlam rudenim, tā atģādina albumu, kurā daudz jauku un smalku akvareģa gleznojumu.”

Kārlis Skalbe

Tērvetes dabas parkā

Rudenī Tērvete gaida gan zinātkārus skolu jauniešus,
gan ģimenes ar bērniem.

Atrašanās vieta

Tērvetes pagasts
Tērvete, Dobeles raj., LV-3730

70 km no Rīgas,
30 km no Jelgavas,
20 km no Dobeles.

Tērvetes ūdenskrātuve

Lielums – 70 ha,
vidējais dziļums – 1,5 m,
lielākais dziļums – 2,5 m.

Tērvete (agrāk šī vieta saukta par Kalnamuižu) atrodas Zemgales ainavai neraksturīgā vietā Tērvetes, Svēpaines un Skujaines upes 20–30 m dziļajā senlejā un tās skaistajos krastos. Daļa parka teritorijas iestiepjas Jelgavas rajona Zaļenieku pagastā.

Upes labajā krastā paceļas teikām apvītais zemgaļu varonīgās pagātnes liecinieks – 19 metrus augstais Tērvetes pilskalns. Pētnieki secinājuši, ka tas bijis apdzīvots jau 1. gs. p. m. ē., atrastas nocietinājumu pēdas, senlietas, bet vislielāko uzplaukumu Tērvete piedzīvojuši 13. gadsimtā. Latviešu Indriķa hronikā un „Atskaņu hronikā” bieži pieminēta gan pati Tērvete, gan turienes valdnieki Viestarts un Nameisis. Saglabājušies arī citi seno laiku liecinieki: vācu ordeņa pilsdrupas un Kalnamuižas baznīca, kas ir vecākā baznīca Zemgalē.

Tērvetes pilskalns nav vienīgais šajā apvidū, vēl ir Klosterkalns un Svētkalns, arī slaveni un nostāstiem apveltīti.

Zelta ķēde Tērvetes pilskalnā

Par Tērvetes pilskalnu daudz teiku stāstīts. Viena no teikām vēsta, ka reiz senos laikos kāda meita pilskalnā ganījusi cūkas. Viņa pamanījusi, ka raibais vepris kaut ko rok. Gājusi klāt. Kā tad! Veprim mutē zelta ķēdes gals. Aizdzinusi vepri un sākusī vilkt ķēdi no zemes ārā. Vilkusi, vilkusi, ķēde jau garu garā. Te meitai uznākušas šķavas. Kā nošķaudījusi, tā ķēde izsprukusi no rokām atpakaļ zemē. Neviens ķēdi nekad vairs nav redzējis.

Dabas parks

Pasaku bānītis aizvedīs uz Rūķu un Pasaku mežu, pietās bērnu rotaļu laukumā.

Tērvetes dabas parks ir unikāls dabas piemineklis, kuram nav līdzinieku visā Baltijā. Valsts aizsargājamo objektu sarakstā teritorija ir kopš 1957. gada, tas nozīmē, ka jau 50 gadus ģimenēm ar bērniem ir vieta, kur interesanti atpūsties. Pirmajām septiņdesmito gadu sākumā uzstādītajām tēlnieka Krišjāņa Kugras kokā grieztajām skulptūrām pievienojušās neskaitāmas citas, sākotnējās Tērvetes mežkopja Miķeļa Kļaviņa veidotās dabas takas saplūdušas ar tagadējo dabas parka teritoriju. Cilvēki prot novērtēt šo īpašo, skaisto un atraktīvo parku, vai gan citādi katru gadu Tērveti apmeklētu 70 tūkstoši lielu un mazu, zelta rudens saulainajās nedēļas nogalēs viesu skaits tuvojās četriem tūkstošiem. Ne velti Tērvetes parks atzīts par vienu no interesantākajām un atraktīvākajām vietām Latvijā, bet 2005. gadā nominēts kā ģimenei draudzīgākā vieta.

Kas saimnieko Tērvetes Pasaku pasaulē?

Atraksiju parka apmeklētājus sagaida Rūķu māmiņa, kura aizved uz Rūķišu mežu un iepazīstina ar mazo darboņu mājiņām, sadzīvi, stiķiem un niķiem.

Sila raganiņa saimnieko Pasaku mežā, Raganas silā. Bet viņa ir labā raganiņa, kas nevienam pāri nedara, gluži otrādi, cienā viesus ar zāļu tēju un gardām *zaķu spirām*, kopā ar bērniem iet rotaļās, liek minēt mīklas.

Meža mātes valstībā skolēniem māca pazīt mežu. Interesantās, atraktīvās un izzinošās ekskursijās Meža mātes pavadībā iespējams ne tikai aktīvi atpūsties, bet arī iepazīt, labāk saprast un turpmāk saudzīgāk izturēties pret mežu, dabu un visu dzīvo.

Esat noguruši? Nav nekāds brīnums, jo Tērvetes dabas parka 1350 ha lielo teritoriju, no kuras trešdaļu aizņem Pasaku pasaule, vienā dienā nevar ne izstaigāt, ne apskatīt. Varbūt var līdzēt bērnu iecienītais autovilcieniņš – Pasaku bānītis, kas 2007. gadā atzīts par veiksmīgāko tūrisma produktu, tas aizved līdz Rūķu mežam, Pasaku mežam un bērnu rotaļu laukumam, kuru ieraugot, mazuļiem rodas jauni spēki.

Brigaderes „Sprīdīši”

Tērvete var lepoties ar to, ka „Sprīdīšos” rakstniece Anna Brigadere (1861– 1933) pavadīja pēdējās vienpadsmit sava mūža vasaras. „Sprīdīši” ir vecas mājas ar interesantu vēsturi. Ēka celta 1840. gadā, savulaik tajā darbojušās ūdenszirnavas, bijusi skola, dzīvojuši mežziņi, bet 1922. gadā māju kā balvu par 25 gadu darbību literatūrā uzdāvināja Annai Brigaderei. Tagad „Sprīdīšos” ir rakstnieces memoriālais muzejs.

Šeit dzīvodama, viņa uzrakstīja daudzus nozīmīgus darbus, arī savas slavenākās lugas un atmiņu triloģiju „Dievs. Daba. Darbs”, iedvesmu smeļoties Tērvetes krāšņajā dabā. Tēpat vien jau triloģijas galvenā varone Annele skraidīja basām kājām, tagad Annele, Sprīdītis un Annas Brigaderes izdomātie pasaku tēli turpina dzīvot Tērvetes dabas parkā.

Tērvetnieki Tērvetei

Parka ziemeļu pusē atrodas dzejnieka Valda Grēviņa (1895–1968) dzimtās mājas „Baņi”. Viņa spalvai pieder tautā iemīļotās dziesmas vārdi no izrādes „Gesta Berlings”:

„Tur nebij ausmas, nebij rietu,
Bij tikai tas, ko saredz skats...”

Tērvetes sanatorijas ēka ar tēlnieka Kārļa Zemdegas veidotajiem cilņiem uz ārsienas ir valsts nozīmes kultūras piemineklis. 1932. gadā, kad to uzcēla kā Sarkanā krusta sanatoriju, tā skaitījās tam laikam ļoti moderna ārstniecības iestāde, taču šķiet, ka slimniekiem atveseļoties palīdzēja arī skaistā daba un spīrgtais priežu meža gaiss.

Tērvetes vēsturiskajā centrā saglabājusies Tērvetes – Kalnamuižas luterāņu baznīca, kas celta vēl hercoga Jēkaba laikos 1614. gadā. Pie baznīcas apskatāma 1906. gadā celtā grāfa Pālena kapliņa, kas ir iekļauta mākslas pieminekļu sarakstā.

Kapos pie Kalnamuižas baznīcas apglabāts izcilais latviešu veterinārārsts un mikrobiologs, Luija Pastēra sekotājs Kristaps Helmanis (1848–1892).

Tērvetes ūdenskrātuve

Tērvetes dabas parka austrumu pusē atrodas Tērvetes ūdenskrātuve, kuru mēdz saukt arī par Gulbju ezeru.

Pastāvīgie iemītnieki:

ūdenī: karpa, karūsa, asaris, līnis, līdaka u. c. zivis; goda pilsone – 12 kg smaga karpa, ūdenskrātuvē dzīvo arī vēzis;

gaisā: ūdensstrazds, bikšainais apogs, melnā dzilna, vidējais dzenis, vakarlēpis, zivju ērglis u. c.

Tērvetes apkaimē: mastu priedes, paliņu pļavas ar gandrīz 500 ziedaugu sugām, no kurām 21 ir īpaši aizsargājama.

Tērvetes ūdenskrātuvē ir trīs ūdensputnu iemīļotas salas, uz vienas no tām atrodas putnu vērotāju namiņš. Starp citu, bikšainais apogs, kurš mīt Tērvetē, iekļauts Eiropas reto putnu sarakstā.

Makšķernieki Tērvetes ūdenskrātuvī iecienījuši gan zivju bagātības, gan apsaimniekotāju sagādāto ērtību dēļ – gar ezera krastu izbūvētas vairāk nekā 20 laipas. Tas ļauj ne tikai ērti makšķerēt individuāli, bet arī sarīkot sacensības. Tērvetes ūdenskrātuves ledu agrāk, kad vēl bija sala ziemas, cītīgi urba zemledus makšķernieki.

Par lomiem makšķernieki nesūdzas, un nav jau arī brīnums, jo „Latvijas valsts meži” regulāri papildina ezera zivju krājumus, katru gadu ezerā tiek ielaisti vismaz 50 tūkstoši līdaku kāpuru un krietns bariņš divgadīgo karpiņu (parasti kādi 400 kg gadā), kas nu jau izaugušas par krietnām pieckilogramīgām karpu mammām. Tērvetes ūdenskrātuves rekordniece ir 12 kg smaga karpa. Interesanti, cik svērušas tās karpas, kas pārrāvušas auklu un aizpeldējušas? Tādu stāstu te vakaros pie ugunskuriem netrūkst. Ne velti mēdz jokot, ka no noķertajām zivīm pašas lielākās ir tās, kuras norāvušas no āķa.

Tērvetes ūdenskrātuvē tāpat kā Lielauces ezerā ir atļauta licencēta vēžošana, te var nopirkt licences, iznomāt krītiņus, laivas.

Pie Tērvetes ūdenskrātuves iekārtota peldvieta, sporta laukums, laivu bāze ar desmit laivām un ūdensvelosipēdu, ir vieta, kur cept un vārīt, galdi un soli, kur ieturēt maltīti.

Ja ir vēlēšanās jaukos brīžus paildzināt, jāizmanto iespēja pārnakšņot kādā no astoņām atpūtas mājiņām, lai rīts modina ar siltu miglu un putnu sasaukšanos.

Aktīvākas atpūtas cienītāji var doties īsākos vai garākos pārgājienos un izbraucienos ar velosipēdu, izbaudot Tērvetes apkaimes krāšņo dabu un sauli, jo Dobeles un Tērvetes pusē ir visvairāk saulaino dienu Latvijā.

Māris Olte

Par vēžiem, vēžošanu un vēžotājiem

Bija laiks, kad vēžošana Latvijā nebija iespējama. Nu šo lielisko atpūtu pie ezera piedāvā vairākās vietās, atliek tikai nopirkt licenci un ievērot apsaimniekotāju piedāvātos noteikumus. Bet ko darām mēs? Vai atkal gribam dzīvot bez vēžiem?

Kas tad pārnēsā jaunāko vēžu slimību – vēžu mēri? Jāatzīst, ka to izplata paši vēži (signālvēži) un cilvēku stulbums.

Cilvēku stulbums tāpēc, ka pat licencētās vietās neievērojam noteikumus. Ja „Latvijas valsts meži“ noteikuši, ka izmantojami vienīgi viņu krītiņi, tad tādai prasībai ir noteikts pamats. Tāpat kā pamatots ar vienu licenci noķeramais vēžu daudzums. Un tomēr, aizbraucis uz Tērveti vēžot, pats vakarā biju spiests skatīties, ka bez izīrētajiem krītiņiem blakusesošie malači spolē iekšā līdzatvestos savējos. Inspektoros tiem rīdīt virsū vai pašam iet kašķi meklēt? Vai tiešām tikai inspektora klātbūtnē esam spējīgi uzvesties civilizēti? Par laimi, inspektori te ir modri.

Ja vēžu ķeršanai izmanto nevis krītiņus, bet murdiņus, no kuriem vēži nevar izrāpties, tos vēžus var dabūt pat pret viņu gribu! Bet vai tas ir mūsu mērķis?

Kāpēc mēs nedomājam paši par savu un savu bērnu nākotni?

Kāpēc mums tā patīk piemēslot tīras vietas un necienīt tos, kas strādājuši, lai tādu vietu radītu?

Kurš pieteiksies, ka ir vainīgs, ja arī šo lielisko vēžošanas vietu piemeklēs Vaidavas ezera liktenis? Ja organizētāji lūdz neizmantot velns zina kādos ūdeņos mērcētus privātos murdiņus un krītiņus, tad tā arī ir jādara!

Par vēl vienu nelaimi vēžiem uzskatāmi signālvēži. Tos sauc arī par Amerikas vēžiem, uz to spīlēm pie īkšķa savienojuma ir gaišs pusloka pleķis. Noķerti tie spēj iekampt arī tam, kurš satvēris aiz muguras. Signālvēži ir invazīva suga. Reiz nokļuvuši kādā ūdenstilpē, tie pamazām un noteikti izspiež pārējos vēžus. Teic arī, ka signālvēži ir izturīgi pret vēžu mēri un pat pārnēsā tā izraisītājus lielākā daudzumā nekā parastie vēži, turklāt ir imūni pret šo sērgu. Vienīgais, kā nepieļaut signālvēžu izplatību – ūdeņus apsaimniekot.

Šī jau labu laiku ir mūsu zeme, un vēži ar savu izdzīvošanas prasmi par spīti visam mums māca, ka iespējams ir viss.

Vēžus gatavo Mārtiņš Sirmais

Vēžu zupa ar kukurūzu

Kukurūza ar vēžiem ļoti labi iet kopā, ko mēs zinām pēc krabju salātiem. Tātad, paņem divus sīpolus, kapā un karamelizē izkausētā puspaciņā sviesta. Dari to jau zupas katlā, jo nekad nevajag sīpolus un garšaugus cept atsevišķi, citādi zūd daļa garšas. Kad sīpoli kļuvuši caurspīdīgi, liec klāt uz pusēm sagrieztus, vārītus vēžus kopā ar čaulu, jo tā veidos labāku garšu. Ļauj apcepties.

Tagad vari ķerties klāt kukurūzai. Es izmantoju piecas kukurūzas vālītes. Visvieglāk tās attaisīt, ja no abām pusēm paraug valā. Ar asu nazi nogriez no vālītes graudus. Kukurūza nedaudz iebiezinās zupu un to liksim pēdējo.

Vēži ir jau apcepušies. Pielej klāt buljonu – šķidrums, kurā vārīji vēžus. Pavāri. Pēc tam liec klāt dilli. Ļoti labs būtu arī timiāns vai koriandrs. Liec klāt kukurūzu un atkal pavāri kādas 5–7 minūtes. Viss! Zupa gatava!

Vārīti vēži ar zaķkāpostiem

Vēži jāvāra dzīvi. Diemžēl. Ņem tos aiz vēdera, lai tie nespētu iekniebt, jo tas ir sāpīgi. Liec verdošā sālsūdenī. Kad vēži kļūst sarkani, tie jau ir gatavi. Tas ir aptuveni piecu minūšu jautājums, ne vairāk.

Katlu ar vēžiem ņem nost no uguns. Liec virsū riktīgi daudz lielo, pāraugušo diļļu. Reāli pārspīlējot. Uzliec virsū divieli, lai garšas iesūcas.

Pannā liec pusi sviesta paciņas. Ļauj tam dzirdināties uz lēnas uguns. Piestā sadauzi melnos piparus. Maltos nav ko pirkt veikalā, jo tie jau ir izžuvuši. Kad sviests ir jau pakusis, liec klāt trīs lielas šķipsnas piparu.

Tā kā vēži ir jau pastāvējuši dillēs, tos var izmantot tālāk.

Ar asu nazi, iztaiso vēža asti un pārgriez uz pusēm. Gaļa vēzim ir astē un pavisam nedaudz spīlēs. Kad vēžu astes pārgrieztas, gaļu kārto šķīvī. Pārlej ar dzirdināto sviestu un pārkaisi ar zaķkāpostiem, kas būs kā citrons. Ēdiens gatavs!

Kaņiera niedru labirintos

Atrašanās vieta

40 km no Rīgas,
3 km no Lapmežciema.

Platība – 1122 ha,
garums – 5,2 km,
platums – 3,6 km,
vidējais dziļums – no 0,6 – 1,5 m,
lielākais dziļums – 3 m.

Pastāvīgie iemītnieki:

ūdenī: līdaka, plaudis, rudulis, līnis, karūsa, sudrabkarūsa, asaris, ālants u. c zivis; goda pilsoņi: 16 kg smaga līdaka, 1,6 kg asaris, 4,6 kg plaudis, 4,4 kg līnis, 12,8 kg karpa;

gaisā: ezerā un tā apkārtnē sastopamas 190 putnu sugas no kurām 49 ir īpaši aizsargājamas;

krastā: seklūdens niedru labirinti, krastmalas skābene, pūkainā kazroze, purvpaparde, indīgais velnarutks, purva rūgtdiile, bruņu ķiverene, bebrukārkliņš un vēl daudzi citi neparasti un aizsargājami augi.

Kopš 1995. gada Kaņieris – starptautiski nozīmīgs mitrājs – iekļauts Ķemeri nacionālā parka teritorijā, tātad arī ES nozīmes aizsargājamu dabas teritoriju “Natura 2000” sarakstā, kopš 1939. gada tas ietilpināts sēravotu aizsargājamā apvidū, 1964. gadā izveidots Kaņiera ezera zooloģiskais liegums, te ir sezonas ūdensputnu medību liegums. No šeit reģistrētajām putnu sugām 47 iekļautas ES Putnu direktīvā.

Līdaku un līņu valstībā

Par līņu copi Kaņierī stāsta Kaņiera iedzimtais, makšķernieks, kurš izaudzis šī ezera krastos – LVM Rekreācija un medības direktors Egils Ozols.

Uz Kaņiera ezeru makšķernieki galvenokārt brauc spiningot, tātad ķert līdakas un asarus. Tomēr jau pirms gadiem piecpadsmit bija makšķernieki, kuri rezultatīvi izmantoja pludiņmakšķeri. Tagad Kaņieris ir plaši apzināts kā lieliska pludiņmakšķerēšanas vieta, kurā labi ķeras līņi, karūsas un brekši.

Man makšķerēšana vai, kā mēdz teikt, sēdēšana uz līņiem, sākās pirms gadiem desmit. Labprāt dalīšos šajā laikā uzkrātajā pieredzē. Sākās tas pavisam nejauši. Pirms desmit gadiem Kaņiera ezera laivu bāzē strādāja mans tēvs Atis Ozols. Tēvs mājās neapēsto maizi izmērcēja un vienā vietā ezerā ar to iebaroja zivis. Es par to tikai nosmīnēju. Tomēr, kad pēc pāris nedēļām kādu vakaru tēvs mani aizveda uz iebaroto vietu un rādīja, kas tur notiek, smīniņš nozuda. Jā, patiesi varēja redzēt, ka ezera dibens burtiski tiek uzrakts. Pēc izmērcētās maizes iemešanas virs ūdens parādījām mazi burbulīši, it kā kāds būtu izspiedis sūkli. Ūdens tika saduļķots, un ik pa brīdim uzpeldēja pat niedru gali.

Nākamajā vakarā, paņēmis makšķeri un baltmaizi, devos uz iebaroto vietu. Jāatzīst, pieredzes man nebija pilnīgi nekādas. Skaidrs bija tikai tas, ka par ēsmu jāizmanto tā pati barība, ar kuru tiek veikta iebarošana. Arī makšķerēšanas inventārs nebija nekāds izcilais, tomēr ķēros pie darba. Iemetu nedaudz mērcētās maizes un uz āķa liku baltmaizes bumbuli, faktiski visu nelielo āķi iemīcot svaigas baltmaizes mīklā. Sapratu, ja jau zivis rokas, tad esma jāiegremdē līdz pašai gruntij, tāpēc ar pāris iemetieniem makšķeri iestatīju tā, lai esma nonāktu un grunts. Nemaz nebija ilgi jāgaida, pēc apmēram desmit minūtēm manu pludiņu sparīgi sāka vilkt uz sāniem. Mazliet piecērtot, bija skaidrs, ka galā ir paprāva zivs. Sākās cīņiņš. Tā kā šī zivs nebija no tām, kuras bērnu dienās biju pieradis vienkārši izcelt no ūdens, tad sapratu, ka jāļauj tai paskraidīt un tikai tad jāvelk pie laivas borta. Tā arī darīju, un pēc apmēram piecām minūtēm zivs bija laivā. Tas bija smuks līnis, svērt jau nesvēru, bet, pēc pieredzes novērtējot, nedaudz virs kilograma bija. Patiešām biju pārsteigts! Tajā vakarā izvilku vēl vienu, bet norāvās kādi trīs līņi.

Kaut gan inventārs sākotnēji nebija īsti piemērots šai spēcīgajai zivij un tā bija mana pirmā līņu ķeršana uz baltmaizes, varu teikt, ka ar ļoti labiem rezultātiem. Pēc tam bija vakari, kad izdevās noķert pat astoņus līņus.

Vēlāk, protams, uzlaboju savu makšķerēšanas inventāru, iegādājoties garāku makšķeri, lielākus ākus, sāku izmantot pavadiņu āķa siešanai un arī uztveramo tīkliņu. Uzlabojumi novērsa spēcīgo un kulināri augstvērtīgo zivju noraušanos. Garāks makšķeres kāts bija nepieciešams, lai novaldītu līņus, it sevišķi pirmajā brīdī pēc piecirtiena. Šai zivij ir niķis skriet uzreiz uz kādu tuvumā esošo niedru puduri, pie tam līnis ir pietiekami spēcīgs, to noturēt nemaz nav tik viegli.

Jā, sāku arī uzlabot piebarošanu. Protams, sakaltušās maizes tādos daudzumos nebija. Es iegādājoties speciālo, grimstošo zivju barību, tepat vietējo Latvijas uzņēmumu ražojumu. Izmēģināju arī naktstārpus kā ēsmu, bet jāatzīst – ar ļoti mainīgām sekmēm. Lai arī kopumā uz tiem ķērās labi, bija dienas, kad līņi rakās visapkārt, bet manu piedāvāto naktstārpu pat nenoprovēja.

Pēdējā laikā par ēsmu izmantoju kukurūzu, un jāsaka, ka ļoti sekmīgi, tiešām, uz kukurūzas ķeras labi. Ir tikai viens noteikums – iebarojamai masai jāpievieno kukurūza. Zivis pierod pie kukurūzas un labprāt to ņem. Uz āķa jākabina 4–5 kukurūzas graudi tā, lai tie nosegtu pilnīgi visu āķi līdz pat makšķerauklai.

Makšķerēšanas vietai jābūt pasargātai no valdošiem vējiem. Noskatu kādu vietu, kur apkārt ir vairāki niedru puduri un kāds ielīcis ne pārāk tālu no niedrēm. Dziļumam vajadzētu būt ap centimetriem septiņdesmit līdz metram, der arī dziļākas vietas, lai gan Kaņierī tādu nav daudz. Laivu var novietot kādus 10–15 metrus no vietas, kur makšķerē, kaut gan arī par to, vai līnis baidās no laivas, man ir savs viedoklis.

Bija agrs jūlija rīts. Piecēlos ap četriem un devos uz savu iebaroto vietu ķert līņus. Rīts bija silts un bez vēja. Pašā rīta agrumā neķērās pilnīgi nemaz, ap sešiem kaut kas sāka kustināt. Izvilku pirmo – to pašu standartu ap kilogramu. Vairākas reizes aizķērās āķis, jau divus biju norāvis. Pilnīgi nesapratu, kas tur apakšā notiek. Kad man trešo reizi aizķērās āķis un es izmisīgi pūlējos to dabūt ārā, līdz sapratu, ka nekas atkal neizdosies, nolēmu kāpt ūdenī un āķi atbrīvot. Paņēmu aiz auklas un noniru apskatīties, kas tur notiek. Izrādās, ka vienmēr barojot vienā un tajā pašā vietā, zivis ir notīrījušas niedru saknes no dūņām. Protams, pilnīgi tīras, tādas smukas, koši bāli dzeltenas ar ķeburiem uz sāniem, tās bija izveidojušas par īstiem āķu ķērājiem. Atkabināju āķi, nedaudz izraustīju saknes un rāpos laivā, pietiekami skaļi ģērbjoties, neaizmirsu tūlīt iemest arī ēsmu. Man par pārsteigumu jau pēc pāris minūtēm pludiņš strauji virzījās uz sāniem.

Piecirtu un jutu, ka ir pieķērusies prāva zivs. Kad jau biju dabūjis to laivā, tas izrādījās nedaudz pāri diviem kilogramiem smags līnis. Tas bija pats lielākais līnis, kādu esmu noķēris. Tātad, izpeldoties ūdenī, skaļi ģērbjoties un klauzīnot pa laivu, esmu noķēris lielāko līni. Tajā rītā kopumā noķēru deviņus līņus. Jā, turklāt līņi ļoti labi sāka ķerties tikai ap kādiem astoņiem, deviņiem no rīta.

Vakara cope parasti ir tieši ap saules rietu, tad līņi aktīvi staigā un barojas. Vakara makšķerēšanas laikā esmu dabūjis arī brekšus, tiesa tie ķeras tikai krēslā.

Maza piebilde. Pavisam maz manis ķerto līņu ir nonākuši līdz pannai, lielāko tiesu esmu laidis vaļā.

Garšīgi

Līnis folijā

Līnis, ass siers, saldaiss pipars, dilles, paprika, majonēze, garšvielu maisījums „Vegeta”.

Iztīrītam līnim uzkaisa sarīvētu aso sieru, vegetu, sasmalcinātas dilles un sīki sagrieztu saldo piparu, pārlej majonēzi, ietin folijā un cep grīlā uz sakarsētām ogļēm.

Pildīts līnis

Līnis, piens, žāvēta gaļa, sīpoli, skābs krējums, majonēze, garšvielas.

Notīrītu līni stundu mērcē pienā, lai pazūd dūņu garša. Žāvētu gaļu sagriež un sacep kopā ar sasmalcinātiem sīpoliem un garšvielām, masu atdzesē un pilda līnī. Pildīto zivi pārlej ar krējumu un majonēzi, cep cepeškrāsnī, līdz majonēze brūna un zivs gatava. Pirms pasniegšanas pārkaisa ar sasmalcinātām dillēm.

attīrīts laukums, kura pamatne izklāta ar granti). Kā iebrojamo ēsmu var izmantot veselās vai sakapātas sliekas, labi nosusinātu biezienu, kuram pievienota kaņepju vai līnu eļļa.

Līņu ķeršanai izmanto gan pludiņmakšķeri, gan gruntsmakšķeri, var makšķerēt arī bez pludiņa. Ja līņus makšķerē ar pludiņmakšķeri, jābūt 3,7 m garam kātam ar vidēju izlieci un bezinerces spoli, auklai, kuras celtspēja ir 4,5 kg, un 6.–8. lieluma āķim; gruntsmakšķerei nepieciešams 3,7 m garš kāts un bezinerces spole ar auklu, kas notur vismaz 3,2 kg, kā arī 6.–12. lieluma āķis un barotava. Ja zivis pārstāj ķerties, ieteicams nelielās porcijās atkārtot iebrojšanu.

Tas par *tinca-tinca* teikts enciklopēdijā, bet makšķernieki līni raksturo kā kūtru zivi, kurai patīk snaudļot pat tad, kad ēsmas ir deguna galā. Kaut gan daudzi uzskata, ka līnis ēd visu, ko tam piedāvā, īstenībā tā ir izvēlīga zivs. Pavasaros gan līņi nav tik lepnī kā vasarā, tad ēsmas var izmantot arī naktstārpus. Un tad vēl tas dīvainais veids, kādā līnis ņem ēsmu. Vispirms līnis ēsmu iesūc, it kā pagaršo, tad izspļauj, lai apdomātos, tikai tad norij. Trauksmainam makšķerniekam, kurš ātri grib tikt pie rezultāta, līņu makšķerēšana nav piemērota. Atrast vietu, kur līņi apmetušies, vien nozīmē daudz. Atklāt savu, tikai konkrētai vietai piemērotu ēsmu ir īsta veiksmē.

Līnis (*Tinca tinca*)

Nosaukums līnis šai zivij dots sakarā ar tās spēju mainīt krāsu (no krievu valodas *лйн*). Izvilktis no ūdens, tas nekavējoties pārklājas ar lieliem melniem plankumiem. Tas notiek tāpēc, ka zivs ir klāta ar īpaši biezu un caurspīdīgu gļotu slāni, kurš gaisa iedarbībā cietē, tumst un pēc tam gabaliem krīt nost, atstājot uz ķermeņa lielus, dzeltenus plankumus.

Līnis ir izplatīts Eiropas upēs un ezeros (izņemot Skandināvijas ziemeļus), bet tā kā līnis ir lieliska sporta makšķerēšanas zivs, tas ieaudzēts arī Ziemeļamerikā un Austrālijā. Līnis var mitināties upju lejtecēs, tomēr pārsvarā dzīvo ezeros, labprāt uzturas arī dīžos, vecos karjeros un citās ūdenstilpēs ar dūņainu gultni. Bieži agros vasaras rītos un vakaros līņu došanās barības meklējumos var novērot pēc ūdenszāļu sakustēšanās un gaisa burbulišu virtenes, kura iezīmē zivs ceļu. Līnim ir mazas zviņas, kuras tik cieši pieguļ pie ķermeņa, ka šķiet – to nemaz nav, ļoti plata astes pamatne un ieapaļas spuras. Ir zīņas par milzīgu, līdz 8,5 kg smagu līņu noķeršanu, tomēr šī zivs aug lēni, un parasti neizdodas noķert līni, kas ir smagāks par 1,8 kilogramiem.

Līnis nārsto, kad ūdens temperatūra sasniegusi +18 grādus un vairāk. Mūsu platuma grādos tas parasti notiek maija beigās un jūnija sākumā niedrainos un zālēm aizaugušos līčos.

Līnis ēd augus, kukaiņus gliemjus un vēžus. Makšķernieki par ēsmu var izmantot maizi, kāpurus, kukurūzu, tārpus, gaļu un mazas ēsmas bumbiņas. Makšķerēšanu daudz sekmīgāku padarīs iepriekš iebrojta vieta, ideāli, ja tas ir t. s. barības galds (no ūdensaugiem un niedrēm

Kad Kaņierī iet gulbji

Putni ir ļoti iecienījuši Kaņiera ezeru un tā apkaimi.

Kaņieris ir sekls lagūnas tipa ezers ar 14 salām, kas izveidojies, atkāpjoties senajai Litorīnas jūrai. Tādi apstākļi piemēroti ūdensputnu ligzdošanai, spalvu mešanai un atpūtai caurceļošanas laikā. Putnu vērotāji var izmantot kādu no 36 laivām Kaņiera laivu bāzē, kas atrodas uz nelielas pussalas – Andersalas – ezera ZA stūrī. No laivu bāzes ar binokli var pārskatīt vai visu ezera ziemeļu galu, tomēr uz Ragaciema kakta sērēm jābrauc ar laivu. Putnus var vērot arī no dambja, kas savieno Lapmežcie-
mu ar Antiņciemu, bet DR pusi var pārskatīt no laipām, kas ved uz Kaņiera pilskalnu.

Putnus vislabāk klausīties un vērot pavasarī un vasaras otrajā pusē līdz septembrim. Klusā maija naktī varbūt laimēsies saklausīt lielo dumpi vai dumbrcāli, bet rudenī no pilskalna laipas papētīt raibo bridējputnu kompāniju.

Ja laimējas redzēt, kā Kaņierī iet gulbji, to nevar aizmirst visu mūžu.

Dabas takās staigājot

Kaņieris arī pats sevi aizsargā no pārāk lielas uzmācības, jo tā dumbrinajos krastos nevar braukāt ar automašīnām, te jāstaigā kājām. Ceļotāju ērtībai izveidotas takas un izbūvētas īpašas dēļu laipas, pa kurām, līkumojot cauri niedrāju labirintiem, var nonākt Kaņiera pilskalnā.

Mistiskā pussala Kaņiera ezera krastā, kur atrodas pilskalns, rakstos pirmo reizi pieminēta jau 1253. gadā Kurzemes Dalāmā grāmatā. Pilskalnu pētnieks Ernests Brastiņš uzskata, ka pussalā atklātais 3 m augstais un 25 m garais valnis saistīts ar senu nocietinātu dzīvesvietu. Bet ir arī otra, šausminošāka versija. Pussalu par apmešanās vietu izmantojuši jūras laupītāji, kas tur uzstādījuši viltus bāku un tādējādi vilinājuši kuģus uzskriet sēklī, lai pēc tam aplaupītu. Tur vēl varot atrast liecības par laupītāju dzīrēm un varbūt arī kāds dārgums saglabājies. Vēl mēļo, ka Napoleons pēc sakāves tieši Kaņierī nogremdējis salaupītās bagātības.

Ja reiz esat sākuši staigāt pa dabas takām, varat novērtēt Kupskalnu dabas parka koka laipu gar Siliņupi, kas noved pie jūras un Lapmežcie-
ma mola.

Lielā Ķemeru tīreļa laipa, kas triju kilometru garumā vijas cauri sūnu un mazu pusaizaugušu purva ezeriņu valstībai, ļaus kaut nedaudz izjust to īpašo, rimto purva dzīves ritmu un mazliet rūgteno smaržu. Tikai esiet piesardzīgi, vaivariņu smarža ir tik reibinoša un takas malā aug rase-
ne – augs, kas ķer un ēd kukaiņus.

Nav jau nekāds brī-
numš, ka Kaņieris tāds
dumbrains. Teika vēsta, ka
tur, kur tagad atrodas Ka-
ņiera ezers, senos laikos
bijušas lielas pļavas. Reiz
kāda veca sieviņa pļavā
ganījusi govī. Govs vārds
bijis Kaņa. Piepeši parādī-
jies liels, melns mākonis.
Sieviņa nodomājusi, ka
būšot lietus, govī sākusī
dzīt mājās un saukusi:
„Kaņa! Duš mājās, duš!”
Te pie sieviņas kājām
nokritušas trīs mazas
zivtiņas. Tūliņ pēc zivtiņām
nogāzies liels ezers, un
sieviņa ar govī noslīkusī.
Tā radies Kaņiera ezers.

Ar velosipēdu smilšainajos Smiltenes ceļos

Smiltene izvietojusies uz trim pakalniem gleznainā, kalnainā apvidū Mežoles paugurainē. Ledāju kušanas ūdeņi pie Smiltenes izgrauzuši pamatīgas iedobes un upju senlejas, izveidodami acij tīkamu ainavu. Cauri pilsētai līkumo upe, kurai nosaukums dots vīriešu dzimtē – Abuls. Reljefu jo interesantāku padara īpatnējais dabas veidojums, apaļa krāterveida bedre – Meteorītu krāteris. Kaut gan tā kosmiskā izcelsme zinātnisku apstiprinājumu nav guvusi, Smiltenes jau tā kalnainā apkaime kļuvusi vēl interesantāka.

Smiltenes puses celiņus var saukt gandrīz vai par ideālu vietu riteņbraucējiem. Varbūt tieši tādēļ Smiltenes apkārtni treniņiem un sacensībām iecienījuši gan profesionāli velosportisti, gan tie, kuriem vienkārši patīk aktīvi pavadīt laiku. Ne velti Smiltē tiek rīkots Latvijas čempionāts riteņbraukšanā, bet smiltēniecis Gatis Smukulis ticis līdz Pekinas olimpiskajām spēlēm.

Svētdienas riteņbraucēju ērtībai kalpo plati, līdzeni un ērti izbraucami ceļi, bet sportiskākiem braucējiem atliek tikai sekot norādēm un nogriezties mazajos, kalnainajos, vietām smilšainajos, bet vietām purvainajos, priežu sakņu izvagotajos meža celiņos. Tas gan būs īsts treniņš! Vietējās situācijas nepazīnātājiem palīdzēs celiņos izvietotās norādes, pie Silvas dendrārija un Niedrāja ezera abos galos lielos informācijas stendos apskatāma maršruta shēma, kurā ar dzeltenu iezīmēts viegli izbraucamais velomaršruts, bet ar sarkanu krāsu – paaugstinātas sarežģītības posms. Neraizējieties, ja saļausiet! Tiklīdz jutīsiet, ka ir par grūtu, varat atkal nogriezties uz gludās takas vai atvilkt elpu ceļā iekārtotajās atpūtas vietās ar soliem un galdiem.

Pietura “Brūklenes”

Velomaršruta ceļi vijas cauri skaistam, sakoptam mežam. Skaisti, nudien skaisti! Mežs palaidis lapas vajā, lai krīt, lai skrien visos vējos!

Uzmanību! Pietura! Jāatspirdzinās ar sauju sārto brūkleņu. Un cik te daudz kadiķu! Kādu sauju kadiķogu derētu paņemt līdzi, saimniecībā noderēs.

Atkal pietura! Jāatpūtina acis tievā un garā Spiciera ezera zilumā. Ieklausieties meža baložu dūdošanā, var gadīties, ka ieraudzīsiet trīspirkstu dzeni, bikšaino apogu vai pelēko dzilnu, bet, ja paveiksies, arī mazo ērgli vai zivju ērgli. Turpat ezera krastā aug vairākas aizsargājamas augu sugas, piemēram, silpures, dzegužkurpītes, smiltāju nelķes, bet tās gan neplūciet, lai aug.

Pie Tepera ezera gan būs trokšņaināk. Tepera ezers izveidojies, aizsprostojot Abula upi. Tā ūdeņi agrāk darbināja ratu, kas cilāja lielu dzelzs āmuru, bet nu šī gleznainā ezera apkārtnē ir iecienīta sportisko smiltēniešu pulcēšanās vieta, te iekārtoti sporta laukumi, peldvietas.

Kad būsiet gana izlīkumojušies pa ceļiem un celiņiem, pieveikuši visu 32 kilometrus garo maršrutu un nonākuši pie Niedrāja ezera lapenes, ticiet, vairs negribēsiet braukt tālāk, tik romantisks skats paveras no skaistās koka guļbūves terases. Te gribēsiet atpūsties.

*Pie niedres laivu sēju,
Pie auzas kumeļu,
Tad pats uzkāpu kalnā
Zeltaines lūkoties.*

Vai tik šī tautasdziesma nav radusies tieši Smiltenes pakalnos pie Niedrāja ezera?

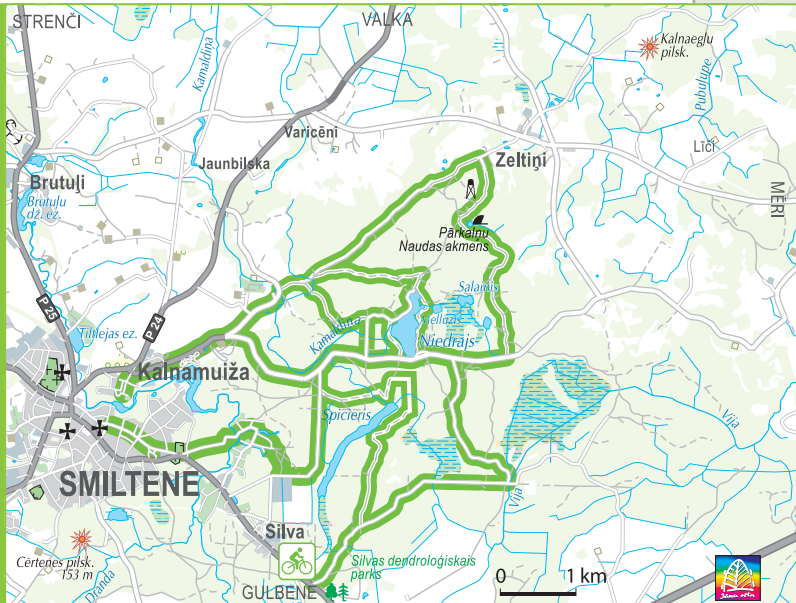
Smiltenes apkārtnes velotakas

Atrašanās vieta

Smiltene,
Valkas rajons.

130 km no Rīgas,
45 km no Valkas.

Garākais maršruts – 32 km.

Cērtenes pilskalns

Cērtenes pilskalns ir senākais Smiltenes pagātnes liecinieks. Pilskalna dabiskā krauja bijusi tikai dienvidu nogāzē pie Cērtenes upītes. Lai pilskalnu nocietinātu arī no citām pusēm, tam visapkārt izrakts 12 metru dziļš grāvis, ko pētnieki uzskata par vienu no grandiozākajām tā laika būvēm Latvijas pilskalnās. Senāk Cērtenes pilskalns briesmu brīžos deva patvērumu vairākiem tūkstošiem cilvēku, nu tā ir iecienīta atpūtas vieta velotūristiem un kājāmgājējiem, kuru ērtībai pilskalna nogāzē ierīkotas koka kāpnēs.

Lazdukalna skatu tornis

Lai cik skaisti ir Smiltenes kalni, no 19 metrus augstā Lazdukalna skatu torņa var tālāk redzēt, pat kaimiņu igauņu televīzijas torni Valkā skaidrā laikā var saskatīt, arī Trikātas baznīcas torni var redzēt. Bet Smiltenes baznīcas var apskatīt arī tuvumā.

Silvas dendrārijs

Purvainās pļavas vietā 1973. gadā tika veikti pirmie darbi, nu dendroloģiskais stādījums ir valsts nozīmes īpaši aizsargājams dabas piemineklis. Vairākām sugām tā ir tālākā augšanas vieta uz ziemeļiem. Stādījumi veidoti grupās pa dzimtām kā kolekcijas un kā atpūtas vieta.

Noderīga informācija

Velobraucēji maršrutu shēmas var apskatīt pie Silvas dendrārija un abos Niedrāja ezera krastos, bet papīra formātā līdznešanai var saņemt Smiltenes Tūrisma informācijas centrā Dārza ielā 3 un AS „Latvijas valsts meži” Austrumvidzemes mežsaimniecībā, Silvā, tālr. 64776545, 29447624.

Velosipēdus var iznomāt Smiltenes pagasta lauku mājā „Kalbakas”, tālr. 29465018, bet salabot Smiltēnē „Velobodē Nr. 1” Daugavas ielā 15, tālr. 64774877.

Padomi velobraucējiem

Vispirms pārbaudiet velosipēda tehnisko stāvokli, īpaši, ja tas kādu laiku nav lietots. Vai visas skrūves pievilktas, vai spieķi vietā? Sagādājiet ķiveri, kājsargus, velocimdus, ērtu apģērbu, atstatotājus. Izvērtējiet, kas jāņem līdzi, bez kā tomēr var iztikt, jo viss nepieciešamais jāsavieto speciālās somās, kas pašam arī jāved līdzi.

Lai neapdraudētu sevi un citus, ikvienam ceļu satiksmes dalībniekam ir jāievēro ceļu satiksmes noteikumi un braukšanas kultūra.

Lai arī citiem būtu patīkami iegriezties atpūtas vietā, kur jūs nupat tik labi atguvāt spēkus, ievērojiet kārtību un tīrību!

Īsta atpūta dabā – nāc!

Konferenču un tūrisma centrs "Ezernieki"

"Ezernieki", Indrānu pag., Madonas raj., LV-4827
Tālruni 26671421, 27840643, 26666090

Tūrisma un atpūtas centrs „Spāre”

„Dumbri”, Ģibuļu pagasts, Talsu rajons, LV-3298
Mobilais tālrunis 26669099

Lielaucēzera laivu bāze

Lielaucēzera pagasts, Dobeles rajons, LV-3723
Mobilais tālrunis 26556771

Pokaiņu mežs

Senpokaiņi, Naudītes pag., Dobeles raj., LV-3724
Tālruni 63729177, 63726212

Zebrus ezera laivu bāze

Bikstu pagasts, Dobeles rajons, LV-3713.
Mobilais tālrunis 29252368

Kalsnavas arborētums

Jaunkalsnava, Kalsnavas pag., Madonas raj., LV-4860
Tālruni 64826568, 29233063, 27841099

Vijciema čiekurkalte

Mežmuiža, Vijciema pag., Valkas raj., LV-4733
Tālruni 26478620, 64728206

Jaunmoku pils

Tumes pag., Tukuma raj., LV-3139
Tālruni 26187442, 63107125

